

JESIEŃ LUDÓW
1989 ROKU,
CZYLI EFEKT DOMINA

MAŁGORZATA
WOJNAROWSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program historii w szkole podstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty.

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska
Recenzja merytoryczna – Beata Falkowska
Agnieszka Ratajczak-Mucharska
dr Anna Araucz
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Tytuł lekcji

Jesień ludów 1989 roku, czyli efekt domina

Cel ogólny

- poznanie wydarzeń 1989 roku w krajach Europy Środkowo-Wschodniej.

Cele operacyjne (szczegółowe)

Uczeń:

- opisuje wydarzenia 1989 roku w poszczególnych krajach,
- porządkuje w czasie te wydarzenia,
- dostrzega związki przyczynowo-skutkowe między wydarzeniami roku 1989.

Metody i techniki pracy

- pokaz (film),
- praca pod kierunkiem – z mapą, osią czasu, tekstem piosenki,
- dyskusja,
- praca indywidualna,
- praca w grupach.

Środki dydaktyczne

- mapa polityczna Europy,
- film z YouTube *Wałęsa przewraca symboliczne kostki domina* <https://www.youtube.com/watch?v=RgHtaclqqQE> [dostęp: 26.12.2018],
- film z YouTube *Mur berliński* <https://www.youtube.com/watch?v=Lwjiv7kqyVI> [dostęp: 26.12.2018],
- karty pracy zawierające oś czasu (rok 1989) i mapkę konturową Europy (dla uczniów ze SPE – dostosowane),
- urządzenia mobilne,
- aplikacje Kahoot lub Qiuizz.

Opis przebiegu lekcji

Praca w domu:

- Uczniowie oglądają 12-minutowy film o murze berlińskim, jego powstaniu, rozbudowie, aż do jego obalenia.

Praca w klasie:

- Wprowadzenie na temat 1989 roku – choć symbolem upadku komunizmu jest obalenie muru berlińskiego, warto podkreślać, że ten proces zaczął się w Polsce.
- Uczniowie oglądają króciutki film – fragment koncertu w Gdańsku, podczas którego Lech Wałęsa symbolicznie przewracał kostki domina z wypisanymi nazwami krajów, w których kolejno upadał komunizm (1 minuta 30 sekund).

- Krótka dyskusja na temat filmu: *Dlaczego Lecha Wałęsę zaproszono do tego symbolicznego gestu? Co symbolizują upadające kostki? Jaką piosenkę słyhać w tle? Kto jest jej autorem? Dlaczego popłynęła z głośników podczas tej uroczystości?*
- Uczniowie w grupach pracują nad kalendarium wydarzeń 1989 roku – w kartach pracy mają oś czasu (tylko rok 1989) i mapkę konturową Europy. Ich zadaniem jest stworzyć chronologiczny ciąg wydarzeń, z zaznaczeniem na osi czasu oraz zakolorowanie na mapie krajów, w których miały miejsce wydarzenia 1989 roku. Mogą korzystać z dowolnych źródeł: urządzeń mobilnych, podręcznika, mapy ściennej itp. Dla uczniów ze SPE może być karta z naniesionymi już (częściowo) datami lub zaznaczonymi niektórymi państwami.
- Po zakończeniu pracy grupy na forum porównują efekty swojej pracy, wymieniają uwagi, porządkują informacje. Nauczyciel rozpoczyna dyskusję, naprowadza, zadaje pytania pomocnicze: *Jakie państwa (kolejno) objęte były wydarzeniami 1989 roku? Gdzie wydarzenia miały najkrwawszy przebieg? Skąd się wzięła nazwa „aksamitna rewolucja”? Dlaczego to właśnie mur berliński stał się symbolem tych przemian? (nawiązanie do filmu obejrzanego w domu przez uczniów, dramatu berlińczyków, ofiarach śmiertelnych) Czemu wydarzenia roku 1989 nazywa się „jesienią ludów”?*
- Quiz z wykorzystaniem aplikacji Kahoot lub Qiuizz i urządzeń mobilnych.
- Podsumowanie – podkreślenie zasług Polski w wydarzeniach 1989 roku i docenienie ich pokojowego charakteru.

Komentarz metodyczny

Praca w trybie odwróconej lekcji. Uczniowie dowiadują się z filmów o historii muru berlińskiego i symbolicznym przewracaniu kostek domina przez Wałęsę, co pozwoli lepiej zrozumieć znaczenie wydarzeń 1989 roku i rolę Polski w tych przemianach. Pracują w grupach z mapą konturową i osią czasu nad poznaniem chronologii wydarzeń roku 1989 i ich wzajemnych powiązań. Mogą korzystać też z podręcznika i zasobów internetowych (dzięki urządzeniom mobilnym). Uczniowie interpretują informacje, wyciągają wnioski, formułują wypowiedzi, wykonują ćwiczenia z mapą i osią czasu itp. Rozwijają w ten sposób kompetencje kluczowe oraz poznają fakty, które pozwolą im docenić polski wkład w obalenie komunizmu. Uczniowie ze SPE dostają wsparcie od nauczyciela i innych uczniów. Uczeń/uczniowie zdolni przygotowują quiz na podsumowanie. Nauczyciela wykorzystuje różne elementy oceniania kształtującego (informacja zwrotna, ocena koleżeńska, samoocena), stanowiące pomoc w uczeniu się.